

مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته فقه و معارف اسلامی

عنوان:

سقط جنین

استاد راهنما:

حجة الاسلام و المسلمین آقای بخشی

استاد مشاور:

حجة الاسلام و المسلمین آقای حسن نظری

نگارنده:

حسین داد حلیمی

نیمسال اول: ۸۳-۱۳۸۲

کتابخانه جامع مرکز جهانی علوم اسلامی
شماره ثبت: ۱۰۵۷
تاریخ ثبت:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِي الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾^(۱).

«او خداوندی است خالق آفرنده‌ای بی سابقه و صورت‌گیری بی نظری»، برای او نام‌های نیک است آنچه در آسمان‌ها و زمین است تسبیح او گویند و او عزیز و حکیم است: (۲)

﴿هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَإِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾^(۳). او کسی است که شما را در رحم مادران آن چنان که می‌خواهد. تصویر می‌کند، معبودی جز خداوند توانا و حکیم نیست (۴).

﴿اللَّهُ يَغْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ﴾^(۵).

خداوند از جنین‌هایی که هر (انسان یا حیوان) ماده‌ی حمل می‌کند آگاه است و نیز از آنچه رحم‌ها کم می‌کنند «و پیش از موعد مقرر می‌زایند». و هم از آنچه افزون می‌کنند (و بعد از موقع می‌زایند) و هر چیز نزد او مقدار معینی دارد (۶).

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ﴾ - ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ﴾ -
﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النَّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ
لَحْمًا ثُمَّ أُنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَبَارَكُ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾.

۱ - حشر / ۲۴.
۲ - ترجمه قرآن کریم: آیه الله مکارم شیرازی.
۳ - ترجمه قرآن کریم: آیه الله مکارم شیرازی.
۴ - ترجمه قرآن کریم: آیه الله ناصر مکارم شیرازی.

۵ - سوره الرعد، آیه ۸.
۶ - آل عمران / ۶.

ما انسان را از عصاره‌ای از گل آفریدیم سپس او را نطفه‌ای در قرارگاه مطمئن (رحم) قرار دادیم، سپس نطفه را به صورت علقه (خون بسته) و علقه را به صورت مضغه (چیزی) شبیه گوشت جویده شده و مضغه را به صورت استخوان‌هایی در آوردیم و بر استخوان‌ها گوشت پوشانیدیم سپس آن را آفرینش تازه‌ای دادیم پس بزرگ است خدای که بهترین آفرینندگان است^(۱).

فهرست مطالب

- تقدیر و تشکر: ۸
- مقدمه ۱۰

فصل اوّل

- ۱- ارزش و مقام والای انسان ۱۳
- ۲- حق حیات و سلامت انسان ۱۶
- ۳- احترام خون انسان در اسلام ۱۸

فصل دوّم

- دیدگاهها در مورد سقط جنین ۲۰
- ۱- دیدگاه مادی: ۲۱
- ۲- دیدگاه الهی ۲۳
- ۳- سابقه تاریخی سقط جنین از نظر حقوقدانان ۲۵
- ۴- مقررات قانونی سقط جنین پیش از انقلاب اسلامی در ایران ۲۸
- ۵- مقررات قانونی سقط جنین بعد از انقلاب اسلامی در ایران ۲۹
- ۶- مقایسه بین هردو دسته از قوانین ۲۹

فصل سوّم

- ۱- معنی و تعریف سقط جنین از دیدگاه لغویین و حقوقدانان ۳۲
- الف - تعریف جنین و معنای جنین در لغت ۳۲
- ب - تعریف معنای لغوی سقط: ۳۶
- تعریف حمل یا آبستن: ۳۶
- ج - معنی و تعریف سقط جنین ۳۶
- ۲- معنی اصطلاحی و تعریف سقط جنین از دیدگاه فقها: ۳۷
- مقدار كفاره: ۴۱

فصل چهارم

- ۴۴ ..... اقسام سقط جنین:
- ۴۴ ..... ۱ - سقط جنین غیر اختیاری (خود به خود):
- ۴۵ ..... ۲ - تشخیص سقط جنین غیر اختیاری:
- ۴۵ ..... ۳ - سقط جنین درمانی «طبی»:
- ۴۶ ..... ۴ - سقط جنین عمدی «جنائی»:
- ۴۷ ..... تشخیص سقط جنین عمدی «جنائی»:
- ۴۸ ..... ۵ - سقط جنین بطور شبه عمد:
- ۴۸ ..... عناصر اختصاصی سقط جنین (شبه عمد):
- ۴۸ ..... ۶ - سقط جنین خطای محض:

فصل پنجم

- ۵۰ ..... ۱ - ارکان و یا شرایط جرم سقط جنین از دیدگاه حقوق‌داران:
- ۵۰ ..... الف - عنصر قانونی و یا رکن قانونی سقط جنین:
- ۵۱ ..... ب - عنصر و رکن مادی جرم سقط جنین یا حمل:
- ۵۱ ..... ج - عنصر معنوی و رکن معنوی «سوء نیت»:
- ۵۳ ..... ارکان و شرایط جرم سقط جنین از دیدگاه فقهاء:
- ۵۴ ..... قسمت اول: اما رکن و عنصر مادی جرم:
- ۵۹ ..... قسمت دوم: رکن قانونی جرم سقط جنین:
- ۶۰ ..... قسمت سوم: رکن معنوی:
- ۶۱ ..... ۲ - فتوای در اسقاط جنین با عمل جراحی:

فصل ششم

- ۶۷ ..... احکام مجازات سقط جنین:
- ۶۷ ..... مطلب اول: قصاص:
- ۷۳ ..... مطلب دوم: حبس و مجازات بدنی:
- ۷۵ ..... مطلب سوم: مجازات و کیفرهای نقدی و مالی «دیه» سقط جنین:
- ۷۶ ..... تعریف دیه:

- ۸۴..... قتل خطاء شبیه عمد یا عمد شبیه به خطا:
- ۸۷..... مهلت پرداخت دیه
- ۸۸..... عاقله چیست؟
- ۹۰..... مستندات و منابع و ادله دیه و مجازات مالی
- ۹۴..... فروع فقهی

فصل هفتم

- مطلب اول احکام استقرار منی مرد اجنبی در رحم زن اجنبی و سقط جنین:
- ۱۰۴..... الف - حکم تکلیفی:
- ۱۰۵..... ب - حکم وضعی:
- ۱۰۷..... ج - حکم اسقاط این حمل:
- ۱۰۸..... مطلب دوم احکام سقط جنین درمانی
- ۱۱۰..... حکم جواز سقط جنین درمانی
- ۱۱۲..... حالت زنی حامله برای قطع دوران بارداری
- ۱۱۳..... حکم جواز سقط جنین درمانی
- ۱۱۴..... جمع بندی مطالب رساله
- ۱۲۸..... فهرست منابع و مأخذ

تقدیر و تشکر:

در ابتدا از پیشگاه خداوند بزرگ و امام عصر (ارواحنا لتراب مقدمه الفداء) برای اهل تحقیق و نویسندگان علوم اهل بیت ظاهرین علیهم السلام و مدیر و مسئولین محترم مرکز جهانی علوم اسلامی و حضرت حجة الاسلام و المسلمین استاد حسن بخشی دام عزه الشریف و حضرت حجة الاسلام و المسلمین استاد حسن نظری حفظه الله توفیق خدمت به اسلام و مسلمین و پیشرفت علوم آل محمد (ص) را خواستارم و از حضرت حجة الاسلام و المسلمین جناب آقای حسن بخشی دام عزه استاد راهنمای بنده که مرا در تدوین و تألیف این پایان نامه راهنمای کرده و از حضرت حجة الاسلام و المسلمین جناب آقای استاد حسن نظری استاد مشاور که بنده را یاری کرده کمال تشکر و قدردانی می‌کنم.

این واحد تحقیق و پایان نامه در موضوع سقط جنین در یک مقدمه و هفت فصل تدوین شده است.

در فصل اول: در بیان ارزش و مقام والای انسان و حق حیات و حفظ حیات و سلامتی انسانی و احترام خون انسان در اسلام بحث گردیده.

در فصل دوم: دیدگاه مادیون و الهیون در باره سقط جنین و سابقه تاریخی سقط جنین و نظر اسلام در مورد سقط جنین و همچنین نظر حقوق‌داران در این باره آورده شده و نیز قوانین و مقررات سقط جنین زمان پیش از انقلاب اسلامی و بعد از انقلاب اسلامی به بحث گذاشته شد.

در فصل سوم: تعریف سقط جنین از نظر لغت و اصطلاح و حقوقی از دیدگاه حقوق‌دانان و فقهی بیان شده و نیز معنای حمل و آبستن لغتاً و اصطلاحاً به طور مشروع بیان شده است.

در فصل چهارم: اقسام سقط جنین (سقط جنین عادی و درمانی و سقط جنین عمدی و شبه عمد، و خطای محض بیان شده است.

در فصل پنجم: ارکان جرم سقط جنین «رکن قانونی، رکن مادی، رکن معنوی»، سقط جنین از دیدگاه حقوقدانان و فقها بررسی شده است.

در فصل ششم: احکام مجازات سقط جنین «مجازات قصاص، مجازات دید نقدی، مجازات بدنی (حبس) مشخص شده و نیز ادله آن و فروع فقهی در باره احکام سقط جنین بیان شده.

در فصل هفتم: احکام تکلیفی و وضعی استقرار منی مرد اجنبی در رحم زنی اجنبی و حکم اسقاط حمل و احکام سقط جنین در مانای از نظر حقوقی و فقهی بررسی شده است.

به امید پیروزی اسلام و مسلمین بر علیه کفر جهانی به رهبری ولی امر مسلمین جهان حضرت آیه الله خامنه‌ای مدّ ظلّه العالی: «الحمد لله اول و آخراً و صلّى الله على محمد و آله الطاهرين و (نعمه) الله على اعدائهم اجمعين».

قم المقدسه، مدرسه مبارکه حجّتیه

حسین داد حلیمی

لجنة

مقدمه

سقط جنین یکی از جرائم بشری در جامعه انسانی است که به بهانه‌های مختلف چون کنترل موالید و پیشگیری از رشد جمعیت و یا آزادی زن و... از طرق متفاوت چون سقط جنین، کورتاژ، و جلوگیری از بارداری از راه مواد شیمیائی، برداشتن رحم، بستن لوله‌های رحم، نصب دستگاه در رحم، سقط جنین درمانی «حفظ جان مادر»، نقص عضو و.. رواج پیدا کرده که بدون شک از میان این راه‌های جلوگیری بارداری مسئله سقط جنین و کورتاژ دارای جریمه سنگین مخصوص بنام دیه مقرر گردیده. و از نظر اسلام حرام و ممنوع است و مجازات و عقوبت اخروی را دربر دارد.

و از نظر مجازات دنیوی و قانونی و آراء محاکم کیفری و مقامات قضایی و شرعی مورد توجه قرار گرفته است و این عمل ظالمانه و جنایتکارانه را تحریم کرده‌اند و آن را نوعی از قتل نفس شمرده و برای مرتکب و عامل آن مجازات سنگین چون دیه، حبس، تعزیر، تبعید، و غیره و حتی قصاص را در نظر گرفته‌اند.

سقط جنین در اجتماع بزرگترین صدمه‌ای است که از نظر افراد تهدید سلامتی زن و از نظر اجتماعی سبب تقلیل زاد و ولد و سبب تقلیل جمعیت کشور گشته و جان هزاران کودک را نابود کرده و این ضربه‌ای جسمی و بدنی و اجتماعی صدمه‌ای است بر افراد و اجتماع که با واکنش شدید اجتماعی در ادیان آسمانی واقع شده و در اسلام قوانین مختلف حقوقی و فقهی برای تأمین سلامت و حفظ امنیت و برای

پیشگیری از وقوع این جرم وضع شده است.

اینجانب در شرائط و اوضاع حاضر لازم دیدم انتخاب موضوع سقط جنین را از نظر اهمیت و ضرورت موضوع آن مورد بررسی و تحقیق قراد داده.

و این عمل مجرمانه را بشناسانم و از ضرر و گناه آن افراد جامعه پرهیز نمایند و از وقوع این جرم پیشگیری به عمل آید و انگیزه انتخاب این موضوع هم همین مسأله می باشد، به امید آنکه مورد قبول خداوند اولیاء با عظمتش واقع گردد. انشاء الله

قم - حوزه علمیه -

مدرسه مبارکه مرعشیه

حسین داد حلیمی

فصل اوّل

- * ۱- ارزش و مقام انسان
- * ۲- حفظ و حق حیات و سلامتی انسان
- * ۳- احترام خون انسان در اسلام

ارزش و مقام والای انسان

قرآن عظیم الشان اهمیت والایی برا انسان قائل شده که انسان از دیدگاه قرآن نمونه اتم آفرینش خلقت و گل سرسند عالم خلقت است.

۱- قرآن می فرماید بخاطر بیاور هنگامی را که پروردگارت به فرشتگان گفت: ﴿وَ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ﴾؛ من بشر را از گل خشکیده (همچون سفال که از گل بدبوی تیره رنگی گرفته شده بود) آفریدیم، و هنگامی که آفرینش مادی و جسمی انسان را کامل کردم و به کمال رسید و به پایان بردم، ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَ نَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾^(۱)؛ هنگامی که کار آن را به پایان رساندم و از روح منسوب به خودم در آن دمیدم از روح الهی که در آن دمیده شد روح بسیار شریف که شایستگی افاضه تشریفیه به ذات مقدس الهی پیدا کرده است و همگی بر آن سجده کنید و به همین دلیل فرشتگان مأمور به سجود در برابر این مخلوق عظیم شدند.

﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾^(۲)، همه فرشتگان بدون استثناء به این هدیه الهی یعنی بر آدم و انسان سجده کردند^(۳).

و به دنبال این فرمان خداوند همه ملائکه مقربین و حاملان عرش و مدبران امر و واسطه‌های وحی در برابری این خلقت بدیع که از آب و گل افریده شده بود سجده کردند و ستایش کردند.

۲- عظمت و مقام والای این آدم از گل و آب افریده شده وقتی معلوم و روشن

شد که آدم بر کرسی تعلیم فرشتگان قرار گرفت «و علم اسرار آفرینش» را به ملائکه تعلیم داد، تا آنجا که همگی به عجز و ناآگاهی خود به هنگام اظهار نظر درباره آفرینش آدم اعتراف کردند و زبان به گفتن ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾^(۱) افتاد.

ترجمه: فرشتگان عرض کردند «منزهی تو! ما چیزی جز آنچه به ما تعلیم دادای نمی دانیم، تو دانا و حکیمی»^(۲).

و ما علم اسرار آفرینش آدم «علم اسماء» را نمی دانیم ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾^(۳).

سپس علم اسرار آفرینش آن وقتی که خداوند علم اسرار آفرینش و نام گذاری موجودات را به آدم آموخت و بعد آنها را بر فرشتگان عرضه داشت و فرمود: اگر راست می گوئید اسامی آنها را به من خبر دهید^(۴)، اینجا بود که همه به عجز از این کار اعتراف کردند، و از آنجا عظمت و ارزش و مقام آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ معلوم شد.

۳ - قرآن مقام و عظمت انسان را در سوره شمس این گونه منعکس می کند و می فرماید: ﴿وَنَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا﴾^(۵)، خداوند آخرین قسم را بعد از سوگند به آسمان و زمین و خورشید و ماه و به روح انسان و خالق این زوج یاد کرده و تعبیر پر معنایی کرده و قسم یاد کرده بجان آدمی و آن کسی که آن را آفریده و منظم ساخته و نفس و ماسواها را ذکر کرده^(۶).

۴ - جهت دیگر مقام عالی انسان کرامت را برای انسان قائل شده در جای دیگر تاج کرمن را بر سر انسان گذاشته و او را بر ماسوی الله برتری و فضیلت داده آنجا که

۲ - ترجمه آیه الله مکارم شیرازی.

۱ - بقره، ۳۲.

۴ - ترجمه آیه الله مکارم شیرازی.

۳ - بقره، ۳۱.

۶ - ترجمه آیه الله مکارم شیرازی.

۵ - شمس، ۷.

می فرماید: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾^(۱).

ما بنی آدم را گرامی داشتیم و آنها را در خشکی و دریا «بر مرکب‌های راهوار» حمل کردیم و بر آنها را بسیاری از موجودات که خلق کردیم و مخلوقات برتری دادیم و از انواع روزی‌ها پاکیزه به آنان روزی دادیم و کرامت بخشیدیم^(۲).

۵- اوج عظمت انسان را قرآن در جای دیگری ظاهر می‌کند در آن جا که او را به عنوان خلیفه و جانشین خود یاد کرده: ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾^(۳).

ترجمه: بخاطر بیاور هنگامی را که پروردگارت به فرشته‌گان گفت که من در روزی زمین جانشینی (نماینده قرار خواهم داد) فرشته‌گان گفتند پروردگارا! آیا کسی را در آن قرار می‌دهی! که فساد و خون ریزی کند زیرا موجودات زمینی دیگر که قبل از این آدم وجود داشتند نیز به فساد و خون ریزی آلوده نشدند اگر هدف آفرینش این انسان عبادت است ما تسبیح و حمد تو را بجا آوریم و تو را تقدیس می‌کنیم پروردگار فرمود من حقائق را می‌دانم که شما نمی‌دانید^(۴).

ای آدم به خاطر بیاور وقتیکه خداوند به فرشتگان گفت من در روی زمین می‌خواهم جانشین و نماینده‌ای برای خود معین کنم درباره انسان نازل شده و او را به عنوان خلیفه خود یاد کرده است و او بمقام خلیفه الهی در زمین منصوب شده است.

۶- قرآن تنها در مورد انسان بعد از دمیدن روح در کالبد او، «در عالم جنین» برای

۲- ترجمه آیه‌الله مکارم شیرازی.

۴- ترجمه آیه‌الله مکارم شیرازی.

۱- اسراء، ۷۰.

۳- بقره، ۳۰.

آفرینش بزرگ ارزش قائل شده و خدا بهترین آفرینندگان است و انسان را در مراحل مختلف آفرینش می‌کند؛ و تعبیر فتبارک الله احسن الخالقین را به کار برده: ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾^(۱).

ترجمه: ما انسان را از عصاره از گل آفریدیم سپس او را نطفه در قرارگاه مطمئن (رحم) قرار دادیم سپس نطفه را به صورت علقه (خون بسته) و علقه را به صورت (مضغه چیزی شبیه گوشت جویده شده) و مضغه را به صورت استخوان‌های در آوردیم و بر استخوانها گوشت پوشانیدیم سپس آن را آفرینش تازه‌ای دادیم، پس بزرگ است خدای که بهترین آفرینندگان است^(۲).

حق حیات و سلامت انسان

با توجه به شناخت مقام ارزشمند انسان از زبان قرآن عظیم الشان در آیاتی که ذکر شد قداست و حرمت و کرامت انسانی را بیان کرد، و برای بشر حق حیات را مقدس شمرده و کرامت انسانی را مورد توجه قرار داده است، و خداوند در این آیات انسان را به عنوان خلیفه خودش در زمین قرار داده.

بنابراین حیات انسان که ارزشمندترین هدیه الهی است که به انسان ارزانی داشته و باید محترم شمرده شود، و این نه تنها گفته اسلام است بلکه در تمام مذاهب مانند هندو، کلیمی، مسیحی و یهودی حق حیات انسان محترم شمرده شده.

و در تقدس حیات انسان فرقی از جهت سن و عمر و اینکه صاحب این حیات که

باشد، نمی‌باشد، پس ما نمی‌توانیم بر خلاف حفظ این حیات قدم برداریم و هرگز نمی‌توانیم بر حیات کسی نقطه پایان بگذاریم و این شامل مفاهیم تمام انواع حیات انسانی است، از آن جمله حیات جنین و لو در مراحل اولیه آن پس از انعقاد نطفه و یا افراد در شرف مرگ و مریض در حال اغماء، بنابراین هر جا حیات است این حیات مقدس است در هر درجه از سن و عمر از حیات باشد و صاحب حیات هر کسی که باشد، کیفیت حیات انسان هرگونه و هرچه باشد «جنین» یا در حال «اغماء» تا سرحد امکان قابل حفظ است و در حفظ و حراست آن باید کوشید و در نگهداری آن تلاش باید کرد.

از آغاز زندگی بشر تا به حال حیات بعنوان حق اولیه و طبیعی یک انسان شناخته شده، و اسلام حتی برای «جنین» انسان هم ارزش والایی قائل شده و سقط جنین را به عنوان قتل نفس معرفی کرده و از صدر اسلام تا کنون جزء مقررات مذهبی دانسته و آن را عملی صد در صد غیر شرعی و خلاف اسلام دانسته است.

چرا که سقط جنین پایان دادن به زندگی یک انسان است که امید دارد تا در این دنیا پاگذارد و دوره حیات خود را به امید بهره‌مندی از تمام مزایای زندگی آغاز نماید، و تا عذر موجهی بر آن نداشته باشیم حق قطع آن را نداریم.

از آنجا که حیات قابل احترام و قابل حفظ است و جنین هم حیات دارد و حفظ حیات او لازم و واجب است، پس لازم است این حیات برای او حفظ شود به دلیل تقدس حیات چه در جنین و چه در بیماران لاعلاج و یا صعب‌العلاج و یا معلولین حیات آنان بدلیل تقدس حیات و کرامت انسانی باید حفظ شود و جنین حد اقل انسانی بالقوه است به هر کیفیت و بهائی که باشد باید حفظ شود، پس سقط جنین حرام است چون سقط جنین با تقدس حیات منافات دارد.

این حق حیات و تقدس آن قابل انکار نیست مگر در جایی که حیات و زندگی در مقابل چیزی گرانباتر از آن قرار گیرد مانند:

- ۱- در جهاد فی سبیل الله و یا دفاع از دین و ناموس و شرف.
- ۲- در موارد قصاص و حدود الهی.

احترام خون انسان در اسلام

یکی از گناهان کبیره که عذابش در قرآن کریم مخلد شدن در آتش ذکر شده کشتن مسلمانی از روی عمد است مگر در جاهایی که از این حکم کلی استثناء شده باشد مانند قصاص، که اگر در دادگاه گناهکار بودن قاتل ثابت شود این حیات دیگر احترامی ندارد و باید قاتل به اولیاء مقتول سپرده شود:

﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾^(۱)، برای شما در قصاص حیات و زندگی است، ای صاحبان خرد! شاید شما تقوا پیشه کنید^(۲).

﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾^(۳)، و کسی را که خداوند خونش را حرام شمرده نکشید جز به حق و آن کسیکه مظلوم کشته شده برای ولی او سلطه «و حق قصاص» قرار دادیم، اما در قتل اسراف نکند، چرا که او مورد حمایت است^(۴).

بنابراین حیات هیچ کس بدون دلیل گرفته نمی شود و کسی حق گرفتن حیات کسی را ندارد و حیات محترم است.

نتیجه

۱- حیات قابل احترام است.

۲- ترجمه آیه الله مکارم شیرازی.
۴- ترجمه آیه الله مکارم شیرازی.

۱- بقره، ۱۷۹.
۳- اسراء، ۳۳.

- ۲- حیات گرانبها است.
- ۳- باید از این حیات محافظت و مواظبت کرد.
- ۴- حیات نباید بدون دلیل شرعی و حکم در دادگاه ذیصلاح از بین برود.
- ۵- حیات را وقتی می‌توان عالماً و عامداً بخطر انداخت و یا فدا کرد که چیزی ارزشمندتر از آن را مثل جهاد فی سبیل الله و دفاع مقدس از جان و ناموس و دین در میان باشد و به دست آورد.
- ۶- تمام موجودات زنده حق حیات و حق دفاع از خود را دارند.
- ۷- عصارت تقدر حیات در این است که آن را حفظ کرده و نباید بدون دلیل کافی و قانع کننده قطع شود حتی حیات جنین مورد حمایت همه کس و جامعه و قانون قرار گیرد.
- ۸- تمام مذاهب قتل نفس را نهی می‌کنند و می‌گویند هرگز نکش مگر اینکه شرع و قانون اجازه بدهد مثلاً، در جنگ با دشمن دین و ملیت^(۱).

فصل دوّم

* «دیدگاه‌ها در مورد سقط جنین»

* ۱- دیدگاه مادی

* ۲- دیدگاه معنوی و الهی

* ۳- سابقه تاریخی سقط جنین

* ۴- مقررات سقط جنین پیش از انقلاب اسلامی ایران

* ۵- مقررات سقط جنین بعد از انقلاب اسلامی

* ۶- مقایسه‌ای بین هر دو دسته از قوانین

